

Lähes puolet metsänomistajista kiinnostunut kokeilemaan vesienpalautusta maillaan

» Rantapohja
» li

METSÄOJIIEN vesien palauttaminen luonnontilaiselle tai ennallistettavalle suolle on ylivoimaisesti tehokkain tapa vähentää metsätalouden vesistökuormitusta. Kyselyyn vastanneista metsänomistajista yli puolet piti menetelmää tarpeellisenä ja 40 prosenttia oli kiinnostunut kokeilemaan sitä omilla maillaan.

Suon kasvillisuus ja pintaturve pidättävät ojavesien sisältämiä ravinteita ja kiintoainetta, jolloin ravinteet eivät pääse samoissa määrin rehevöittämään vesistöjä. Vesienpalautuksen avulla voidaan myös parantaa kuivuneiden soiden luonnontilaa ja hillitä ilmastomuutosta estämällä turpeen hajoamista. Vesienpalautus onkin lisätty vuonna 2022 valtakunnallisiin vesienpuolustustoimenpiteisiin.

– Vesienpalautus on uu-

si toimintamalli metsätalouden vesienpuolustukseen. Sen laajaa käyttöönottoa on tärkeää edistää, sillä ojitusalueet aiheuttavat peräti 80 prosenttia metsätalouden vesistökuormituksesta, sanoo John Nurmisen Säätiön erityisasiantuntija **Anna Saarentaus**.

IIN Micropoliksen, Tapio Oy:n sekä John Nurmisen Säätiön yhteisessä Yksityis-VESPA-hankkeessa selvitettiin metsänomistajien tietoisuutta menetelmästä ja kiinnostusta sen käyttöön. Kyselyyn vastasi 481 maanomistajaa, joilla on vesienpa-

lautukseen mahdollisesti soveltuvia kohteita maillaan.

Kaksi kolmasosaa (68 %) metsänomistajista oli kuulunut ojitusvesien palautuksesta vesistöjen ja soiden tilaa parantavana menetelmänä. Tarpeellisenä menetelmää piti yli puolet (56 %) metsänomistajista, ja vajaa puolet

(40 %) oli valmis harkitsemaan sen käyttöä omilla maillaan.

Vesienpalautuksen tärkeimmäksi hyödyksi vastaajat kokivat vesienpuolustuksen säilyminen, sanoo Tapien ennallistamisen projektipäällikkö **Mari Pänkäläinen**.

Vajaa puolet kyselyyn vastanneista koki tarvitsevana

koettiin tärkeäksi.

NE vastaajat, jotka eivät olleet valmiita kokeilemaan menetelmää, nimesivät esteiksi epävarmuuden vetymishaitoista talousmetsästä, tiedon puutteen ja menetelmästä syntyvät kustannukset.

– Vesienpalautustoimet tulee suunnitella huolella. Näin varmistetaan viereisen talousmetsän suotuisan kuivatusolosuhteiden säilyminen, sanoo Tapien ennallistamisen projektipäällikkö **Mari Pänkäläinen**.

Vajaa puolet kyselyyn vastanneista koki tarvitsevana

lisätietoja vesienpalautuksesta, etenkin sen soveltuvuudesta omille maille sekä menetelmän kustannuksista.

Vastaajien mielestä menetelmän käyttöönottoa vauhdittaisi eniten kustannusten ja taloudellisten menetysten täysimääräinen korvaus. Myös naapurien mukaan lähteminen ja valtion sekä yksityisten maanomistajien välisen yhteistyön nähtiin vauhdittavan vesienpalautusta.

VESIENPALAUKSESSA ohjataan johdeojan avulla valuma-alueen vesiä puhdistumaan suolle. Näin suon "käsittelemä" vesimäärä on suurempi verrattuna siihen,

INFO

Yksityis-VESPA-hanke toteutetaan Tapien, Micropoliksen ja John Nurmisen Säätiön yhteistyönä

- Yksityis-VESPA -hankkeessa (2023–2025) tehdään vesienpalautuksia yksityismaille Etelä-Pohjanmaalla (Alavus), Keski-Pohjanmaalla (Halsua), Pohjois-Pohjanmaalla (Taivassalo) ja Etelä-Lapissa (Ranua).
- Kohteiden suunnittelusta vastaa Tapien Palvelut Oy, toteutuksesta John Nurmisen Säätiö ja maanomistajayhteistyöstä IIN Micropolis Oy.
- Vesiä palautetaan patoamalla metsäojia ja avaamalla niistä pisto-ja luonnontilaisille tai ennallistetuille soille.
- Lisäksi hankkeessa edistetään menetelmän laajempaa käyttöönottoa muun muassa luomalla sopimusmalleja vesienpalautustoimien suunnittelijoiden, maanomistajien sekä urakoitsijoiden käyttöön.
- Sopimusteknisiä ratkaisuja kehittää pro bono -työnä Roschier Asianajotoimisto Oy.
- Hanke saa rahoitusta ympäristöministeriön vesienpuolustuksen tehostamisohjelmasta.

että valumavedet kiertäisivät suon ojaverkostoa pitkin. Ojitetulla suolla vesien pidättämiseen tarvitaan myös suon ennallistamista eli ojien tukkimista.

Kyselyyn vastanneista metsänomistajista neljännes pitää vesienpalautusta turhana, koska he mielsivät ojien sammaloitumisen ja perkaamatta jättämisen riittäviksi vesienpuolustustoimiksi.

– Havaintojen perusteella näin ei kuitenkaan ole, kertoo Itä-Suomen yliopis-

son professori **Eeva-Stiina Tuittila**. Hän on tutkinut metsätalouden ja ennallistamisen vaikutusta suojekosysteemeihin, hiilivarastoon ja kasvihuonekaasuvirtoihin.

– Ojien umpeenkasvu ja perkaamatta jättäminen eivät valitettavasti ole riittävästi tehokkaita keinoja. Ojitetuilla soilla vasta ojien tukkiminen vähentää kuivatusvaikutusta saroilla eli lopettaa veden virtauksen turpeesta kohti oja, Tuittila toteaa.